

Resultaten van de inventarisatie van wensen van ouders van wie het kind is teruggekeerd.

Inleiding

De afgelopen vier jaar zijn rond de 60 achtergebleven ouders herenigd met hun kinderen. Deze kinderen die zijn meegenomen door de andere ouder, verbleven vaak jarenlang in een ander land, zaten in een ander land op school en spreken inmiddels een andere taal. Bij de achtergebleven ouder stopte de kinderbijslag, de zorgverzekering en allerlei andere voorzieningen. Sommige ouders zagen zich genoodzaakt om bij hun ouders in te trekken of gingen kleiner wonen. Bij terugkomst overheerst in eerste instantie de blijheid om de hereniging. De re-integratie van hun kinderen is een volgende stap.

Regelmatig benaderen ouders het Centrum IKO met de vraag hoe ze hun kinderen zo goed mogelijk weer vertrouwd kunnen maken met hun omgeving en vragen hulp bij de aanvraag van voorzieningen en het vinden van een school.

Daarom heeft het Centrum IKO in de afgelopen maanden een onderzoek gedaan naar de ervaringen van ouders na terugkomst.

Het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO)

Het Centrum IKO adviseert en ondersteunt ouders en kinderen over de werking van het Haags Kinderontvoeringsverdrag (HKOV) en begeleidt ouders wanneer zij te maken krijgen met een dreigende of uitgevoerde kinderonvoering. Iedereen kan bij het Centrum IKO terecht, zowel ouders die zijn achtergebleven als ouders die de kinderen hebben meegenomen. Het Centrum IKO treedt niet op als procesvertegenwoordiger, maar verwijst door naar gespecialiseerde hulpverleners, advocaten en andere instanties. Daarnaast doet het onderzoek naar knelpunten en naar de aard van voorzieningen die nodig zijn en aansluiten bij de specifieke behoefte van ouders en hun kinderen. Zo is in 2009 een mediationbureau geopend en is er een Vereniging van in internationale kinderonvoering gespecialiseerde advocaten opgericht.

Doel van het onderzoek

Het doel van dit inventariserend onderzoek is het opzetten van diensten die aansluiten bij de behoefte van de ouders. Het Centrum IKO is gelieerd aan Stichting De Ombudsman. Stichting De Ombudsman adviseert en ondersteunt mensen die tijdelijk in moeilijke situaties verkeren. Zij heeft gedegen kennis op het gebied van sociale zekerheid wetgeving, de zorgverzekeringwet en op het gebied van (speciaal) onderwijs.

De wijze van onderzoek

Voor het onderzoek zijn 60 in Nederland wonende en bij het Centrum IKO bekende ouders van wie de kinderen in de afgelopen vier jaar zijn teruggekeerd, benaderd. Van deze ouders bleken er 20 niet meer traceerbaar. Van de 40 ouders die wel traceerbaar waren, heeft meer dan de helft meegewerkt aan het onderzoek en de enquête ingevuld teruggestuurd.

Algemene gegevens

Gender en leeftijden

In totaal heeft meer dan 50% van de ouders meegewerkt, 22 ouders hebben de enquête ingevuld en teruggestuurd.

In totaal betrof het 27 kinderen. Daarvan waren 16 jongens en 11 meisjes. De leeftijden van de

kinderen variëren bij terugkomst tussen de 1 en 15 jaar. 9 kinderen hadden geen schoolgaande leeftijd, Vanaf de schoolgaande leeftijd, tussen 4 jaar 6 jaar betrof het in totaal 10 kinderen en 8 kinderen hebben de leeftijd tussen de 7 en 15 jaar.

Tijdspanne tussen ontvoering of achterhouding en terugkomst

12 ouders hebben de kinderen achtergehouden na een vakantieperiode, 10 ouders hebben de kinderen ontvoerd.

Tussen het moment waarop de kinderen zijn meegenomen en het tijdstip van terugkeer zit 1 week tot 11 jaar. De meeste ontvoeringen (14) duurden langer dan 6 maanden.

Nationaliteit

Van de 27 kinderen hebben 19 kinderen de Nederlandse nationaliteit. Van de andere kinderen, hebben 8 kinderen naast de Nederlandse nationaliteit ook de Amerikaanse, de Belgische, de Libanese, Nigeriaanse, Soedanese en Tunesische nationaliteit.

Wat waren de ervaringen van de ouders met school en taal?

Basisonderwijs

Meer dan de helft van de ouders moest een basisschool regelen voor hun kinderen.

De ervaringen zijn:

- Een aantal ouders heeft contact gehouden met de basisschool waar het kind naar school ging en bij een korte afwezigheid was het herintreden geen probleem.
- Bij een aantal ouders werden extra gesprekken gevoerd met de leerkracht vanwege het feit dat het kind meer zorg nodig had.
- Een ouder heeft besloten in samenspraak met de leerkracht om zijn/haar kind een klas over te laten doen.
- Een aantal ouders meldt dat hun kind een te grote achterstand heeft opgelopen. Daarbij is het onduidelijk of deze achterstand het gevolg is van de ontvoering. De kinderen zitten momenteel op het bijzonder onderwijs.

Voortgezet onderwijs

Minder dan de helft van de kinderen heeft de leeftijd om naar het voortgezet onderwijs te gaan. De ervaringen zijn ook hier wisselend:

- Sommige ouders van wie het kind is meegenomen toen het in de laatste klas van de basisschool zat en terugkwam toen het de leeftijd had om naar het voortgezet onderwijs te gaan, zijn in samenwerking met de school goed begeleid. Er was begrip en extra aandacht. Ook heeft een school de plaats vrijgehouden van een kind.
- Er zijn ook ouders die moeite hadden om hun kind geplaatst te krijgen tegen het einde van het schooljaar. Die ouders moesten veel moeite doen om uiteindelijk hun kind geplaatst te krijgen.
- Eén ouder kreeg te maken met een leerplichtambtenaar die een boete wilde opleggen voor het verzuim van het kind. De ouder had een huiswerkplan opgezet om de leerachterstand in te halen.
- Door sommige ouders is gekozen voor een internationale schakelklas.
- Een kind werd op de oude school geweigerd omdat hier na terugkeer een dreiging voor een ontvoering nog actueel was.

Bijbscholing Nederlandse taal

14% van de ouders hebben hun kinderen bijbscholing laten geven in het Nederlands; 86% van de ouders vond dit niet nodig.

De ouders die het niet nodig vonden hebben andere wegen gevolgd zoals

- Het luisteren naar K3, kinderen zijn naar logopedie gegaan (vanwege spraakproblemen).
- De ouder die het kind heeft meegenomen sprak Nederlands. Het Nederlands was nog passief aanwezig en het kind pakte het snel weer op.
- Ook waren er kinderen die waren meegenomen toen ze heel klein waren, geen Nederlands meer spraken maar de taal op school snel leerden.

Huisvesting

Op de vraag of er voorzieningen moesten worden aangevraagd in relatie tot huisvesting, antwoordde 79% dat zij geen aanvullende voorziening nodig hadden; 21% had wel extra voorzieningen nodig. Eén ouder woonde in bij de grootouders. De meeste ouders woonden nog in de woning van voor de ontvoering:

- Er zijn ouders die naar een andere locatie zijn verhuisd.
- Ouders die een grotere woning nodig hadden moeite om dat op orde te krijgen. Het duurde tussen de 4 en 6 maanden voordat de ouder huisvesting kreeg.

Zorgverleners

79 % van de ouders heeft gebruik gemaakt van een zorgverlener; 21% niet.

De meeste ouders hebben Jeugdzorg ingeschakeld. De ervaringen zijn wisselend.

- De meeste ouders geven aan dat er onvoldoende zorg wordt geboden of erg laat.
- Een kinderontvoering is emotioneel heel belastend voor ouders en zij hebben bij terugkeer van de kinderen direct ondersteuning nodig.
- Het duurt lang voordat een verzoek om hulp wordt gehonoreerd. Zoals een ouder aangeeft: 'het wachten is op de ambtelijke molen'.
- Er zijn ook ouders die de GGD, GGZ, een maatschappelijk werker of een huisarts inschakelden.

Zorgverzekering

78% van de ouders ondervond geen probleem bij het aanmelden van hun kind voor de zorgverzekering; 22% wel. De ouders die geen probleem hadden gaven aan dat ze alles hadden laten doorlopen en de kinderen niet hadden afgemeld bij de zorgverzekeraar.

- Bij de ouders die wel problemen ondervonden was er verwarring over het feit waar de kinderen verzekerd waren.
- Een aantal ouders was onwetend van het feit dat ze hun kind moesten aanmelden.

De belastingdienst

79% van de ouders had geen probleem met het regelen van voorzieningen die te maken hadden met de belastingdienst; 21% wel. De problemen die zich voordeden waren allen aan de kindertoeslag en IB-groep gerelateerd.

- Het aanleveren van de bewijsstukken om aan te tonen dat de kinderen weer voor langere tijd in Nederland waren, bleek moeilijk.
- Wat de IB-groep betreft: scholen hebben geen ervaring met kinderen die een tijdlang in het buitenland verbleven en weer terugkwamen. "Er zijn heel wat papieren heen en weer gestuurd, dat kostte tijd en stress".

Overige diensten

61% van de ouders had problemen met andere instanties; 39% niet.

- De meeste ouders hadden problemen met het betalen van hun advocaat.
- Het was moeilijk om een goede betaalbare tolk te vinden om de stukken die zij uit het buitenland kregen, te vertalen.
- Bij een ontvoering passende hulpverlening is moeizaam te vinden. Ook is hulp bij het regelen van een begeleide omgang of bij de opvoeding niet eenvoudig te vinden.
- Er zijn ouders die problemen hadden met de politie. Het aangeven van de achterhouding en het vragen om een signalering bij de politie waren niet eenvoudig. Een ouder schrijft; "Het leek wel of het om een fiets ging en niet om een kind".
- De ouders die geen problemen hadden met instanties gaven aan een goede advocaat te hebben gehad en veel doorzettingsvermogen: "Blijven bellen is het enige wat helpt".

De ouders hebben de problemen die ze tegenkwamen als volgt beschreven:

- Er is veel bureaucratie en weinig instanties denken niet mee. Met name als je vriendelijk blijft gebeurt er niets. Nadat ik onbeleefd werd kwam er beweging in de situatie.
- Het duurde allemaal heel lang. Uiteindelijk heb ik zelf alles geregeld.
- Het is moeilijk om voor de kinderen passende zorg te vinden die toegespitst is op de ervaringen voor, tijdens en na een ontvoering.
- De bureaucratische molen draait traag. De bestuursorganen reageren pas na maanden.
- Men is welwillend en begripvol maar daarna gebeurt er niets.
- De politie is onduidelijk en kan niets doen.
- De problemen waren vooral financieel. Administratief is het wel goed gegaan bij mij.
- Veel nabellen en volhouden!

De ouders hebben behoefte aan de volgende voorzieningen:

- Aanvraag rugzak voor begeleiding op school
- Iemand die als casemanager kan optreden, meedenkt en bekijkt wat je steeds wel of niet moet doen.
- Financiële begeleiding
- Hulp bij het draaiende houden van het gezin
- Je bent slachtoffer maar het voelt alsof je dader bent. Emotionele hulp om met deze gevoelens om te gaan.
- Ondersteuning van het kind. Het kind denkt dat het de enige is die het heeft meegemaakt.
- Ondersteuning bij het weer op poten zetten van het gezin, zowel praktisch als mentaal.
- Ouders geven aan dat sommige voorzieningen wel bestaan maar onbekend is waar deze zijn te vinden. Wanneer ze de voorzieningen vinden, lopen ze vaak tegen een muur op.
- Met name binnen het onderwijs zijn nog teveel regels die voor ouders van wie het kind is teruggekomen, moeilijk te volgen zijn. Zo moest een ouder een onderwijskundig rapport aanleveren van het afgelopen half jaar maar het rapport mocht ook niet ouder zijn dan een half jaar. Er was een rapport dat gemaakt was voordat het kind was meegenomen. Het kind was 9 maanden niet in Nederland geweest. Daar was geen begrip voor. Dit leverde veel

verdriet op.

Ouders hebben ook voorzieningen genoemd waar zij tevreden over waren en die zij aanbevelen:

Deze voorzieningen zijn bekend bij het Centrum IKO. Het gaat om:

- Een kindertherapeutisch centrum in Zeist
- Jeugd en traumazorg in Hilversum
- Een speltherapeut (particulier)
- Praten met lotgenoten
- Doorzettingsvermogen is heel belangrijk.
- Advocaten met ervaring op het gebied van internationale kinderontvoering
- Het maatschappelijk werk – waaronder het bedrijfsmaatschappelijk werk

Aanvullende opmerkingen die ouders kwijt wilden:

- Heb behoefte aan rust voor de kleine en ondersteuning hoe ik dat kan geven.
- Hoe moet ik nu omgaan met een eventuele omgangsregeling met de andere ouder.
- Contact mag maar ik ben bang dat het weer een keer gebeurt.
- Heb veel moeten doen om mijn leven en dat van mijn kinderen weer op de rit te zetten als alleenstaande ouder.
- Ik heb een maand vrij moeten nemen om alles goed te kunnen regelen.
- Er zijn weinig mensen die begrijpen wat je doormaakt. Contact met andere ouders die eenzelfde situatie hebben doorgemaakt is prettig.
- Een ouder heeft nog een arrestatiebevel boven het hoofd hangen. Wat als het kind voor omgangsregeling naar het andere land moet.
- Handig om een lijst van voorzieningen te maken.
- Een mogelijkheid bieden aan kinderen die te maken hebben gehad met een ontvoering om elkaar te ontmoeten.
- Moeilijk om je naam te wijzigen wanneer je bang bent dat je kind weer een keer wordt meegenomen. De privacy is moeilijk te waarborgen.
- Ik verdien net boven de inkomensgrens daardoor heb ik alle kosten voor de rechtzaken zelf moeten betalen. De andere ouder is veroordeeld tot het vergoeden van deze kosten maar betaalt niet. Dat is heel frustrerend.
- Wanneer de andere ouder niet mee wil werken aan de terugkeer van een kind ook na alle gerechtelijke procedures is het heel moeilijk om het vonnis uitgevoerd te krijgen in het buitenland. Uiteindelijk is het toch gelukt maar het heeft heel veel moeite gekost.
- Het is belangrijk om een luisterend oor te hebben en het is heel fijn dat iemand je belt om te vragen hoe het gaat.

dd/8mrt/2010